

A MűvészMeszes technológia beépülése a szobafestő szakma képzésébe

Mottó:

„Ez a technika felszabadítja a festőmester alkotó szabadságát. Ettől a munka rutinjellege visszaépül, helyét átveszi a szakembert minőségi teljesítményre sarkalló élmény.”

(Arató János)

Bevezetés

Ezen a világon annyi maradandó, szép dolgot alkottak már, ami évszázadokon át csodálattal és ámulattal töltötte és tölti el az embert, és megannyi veszett el a múlt sötétjében maradéktalanul. Ilyen művészeti szépség a freskó is. De ha tehetünk valamit annak érdekében, hogy ez a technológia, amit ránk hagytak az utókor számára is megmaradjon, akkor ne késlekedjünk, tegyük meg. Esetleg már meg is van a megoldás? Ne habozzunk, alkossunk úgy, ahogy ez előtt több évtizeden, sőt évszázadon keresztül tették. Nyúljunk bátran vissza a múltba, és merítsünk onnan.

A múlt több nagy mesteren - mint Giotto, Michelangelo, Tiepolo - keresztül igazolta azt, hogy miért fontos nekünk az alapokhoz, az akkori technikákhoz visszanyúlni, de már a XXI. sz. hangulatában újraéleszteni a freskófestészetet, annak társadalomformáló, nevelő szerepét, hiszen eme nagy mesterek művei a mai napig embertömegeket vonzanak, társadalmat formálnak, nevelnek. Elgondolkodtat bennünket, hogy a XX. században miért kezdtek a szellőző felületek eltűnni, miért szűnt meg majdnem teljesen a freskófestészet. Szerencsére úgy érezzük, hogy a XXI. század hajnalán talán elindult egy lassú folyamat, mely reneszánszát kelti mindezeknek, így feladatunk, hogy ezt a folyamatot segítsük, kibővítsük, újra a társadalom számára elérhetővé, fontossá tegyük.

Ebben vállalt immár két évtizedes múltra visszatekintő nagy szerepet Lencsés Zsolt festőművész a J. Colors festékgyártó konzernnel való együttműködésével. Tervük között szerepel a MűvészMész család és az ehhez kapcsolódó technika, technológia bevezetése a szakképzési modul rendszerbe. A balassagyarmati Fleurimport nagykereskedő céggel, a Főnix-Múzsart Kft-vel és a balassagyarmati Szondi György Szakközép és Szakiskolával közösen egy OKJ rendszerű felnőttképzést, és egy hozzá kapcsolódó, európai uniós jogosítványt adó mesterkurzust terveznek létrehozni.

Ez a tanulmány Simon Tamás szakoktató diploma dolgozatának a Főnix-Múzsart Kft gondolataival kibővített változata.

Művészeti áttekintés

Freskó? Sokak számára ismeretlenül csenghet ez a szó, lehet hogy már hallottak róla, mégsem tudják mit jelent, kiknek a nevéhez fűződik.

Al fresco vagy freskó: régi eljárás, amelynél a hármas rétegződésű vakolatnak a legfelső nedves mészrétegére festik fel - előre elkészített karton szerint - az ugyancsak meszes vízzel kevert festőanyagot, amely aztán kémiaiilag egyesül a vakolattal. A vakolat mész, folyami homok és víz keverékéből áll. A mészkövet faszénnel kiégetik, ekkor szén-dioxid távozik belőle és marad az égetett mész. Ezt vízzel "beoltják". Az oltott meszet további víz hozzákeverésével mésztejjé alakítják. A mésztej az állás során két részre válik szét: alján leiszapolódik a mész, amelyet aztán a vakolathoz keverünk, tetején pedig tiszta, de mészben gazdag víz gyűlik össze. Ez a mészvíz lesz a festőszerünk, vagyis ebben oldhatók fel a festésre használt mészálló porfestékek.

A falfestmény kötőanyagát maga a mész szolgáltatja. A vizes falból és a nedves vakolatból a víz száradás közben a felszín felé törekszik, közben a vakolatban található mésszel mészvízzé alakul. Ez a mészvíz a felületre érve szén-dioxidot old föl a levegőből, és szénsavas mésszé alakul vissza. Ez az eredeti ásványi formában bekerült mész vékony, átlátszó felületként kikristályosodik a festmény felszínén, és elszigeteli, konzerválja a képet. Ennek a mészhártyának a képződése már 6-8 óra alatt megindul, ezért egyszerre csak annyi falfelületet vakol fel a festő, amennyit ennyi idő alatt meg is tud festeni, figyelembe véve a festőrétegnek egy előzetes rövid száradását is.

A fehér szín: A freskónál a fehér színt maga a mész adja. Mivel a festékek felhasználhatóságának fontos kritériuma azok mészállósága, ezért a festőpaletta szegényebb, mint a táblaképeknél. Az alkalmazott festésmodor azonban itt is lehet lazúrozó vagy éppen pasztózus, a művész temperamentumának megfelelően. Ezzel az eljárással rendkívüli tartósság érhető el, s ugyanakkor meghatározza a kép nagyvonalú stílusát is. Üde, világító, selymes színeket ad, amelyek sokszor vetekednek az akvarell frissességével. A freskó varázsához tartozik az is, hogy általában nagy méretben készül, így lenyűgöző hatást érhet el. Ma helytelenül freskónak szokás nevezni minden falra festett monumentális képet, akár al fresco, azaz frissen nedves vakolatra, akár al secco eljárással, vagyis száraz vakolatra festette a művész.

Hová kerülnek? A freskók rendszerint falra vagy mennyezetre kerülnek, a nézőktől nagy távolságra. Ez arra készíti a festőt, hogy mind színben, mind rajzban a lehetőség keretein belül egyszerűsítsen, nagyvonalúságra és folthatásra törekedjen. Egy freskófestő naponta átlag 2-8 négyzetméternyi falfelület megfestésére képes úgy, hogy a vakolatot mindig frissen dolgozzák a keze alá. Így naponként megismétlődhet, hogy pl. az alak fejét már tökéletesen megfestette a festő, de a teste helyére még a vakolatot sem rakták fel. Nincs lehetőség ily módon a rögtönzésre, hanem előre elkészített, természetes nagyságban megfestett kartonokról kell átmásolni az éppen felvakolt falfelületre azokat a részleteket, amelyeket a festő megfelelő időn belül meg tud festeni.

Jelentős alkotások. Ezzel az eljárással készült a középkor és újkor több jelentős festészeti alkotása; Giotto, Masaccio, Piero della Francesca, Mantegna falképei éppen úgy freskók, mint Michelangelo mennyezetképei és Utolsó ítélete a Sixtus-kápolnában, Raffaello vatikáni freskói, a barokk Tiepolo vagy Maulbertsch falképei. Míg a középkor és a reneszánsz freskóit a higgadt nagyvonalúság, a kép kompozíciójának méltóságteljes felépítése jellemezte, addig a barokk festők alkotásai mozgalmasak, sok alakot ábrázolnak, gazdag és dekoratív a díszítésük, s gyakran az épület térhatásának megváltoztatására is törekednek (a kupolák perspektivikus, látszólagos magasítása, a falterek ablakszerűvé tétele stb.).

A nagyvonalú rend, a szilárdabb szerkezetiség igényének előtérbe jutását jelentette a modern művészetben a freskófestészet újjáéledése (Puvis de Chavannes, Hodler stb). Nálunk Székely és Lotz kísérleteztek e műfaj felélesztésével. Ma is sok kiváló művészünk foglalkoztatja a freskó készítés technikája.

A technológia bemutatása

Az épületek belső és külső falainak felületképzésére sokféle eljárás ismert. Egy külső fal ellátható kőporral, anyagában színezett vagy festett vakolattal, kő-, műkő, pirogranit vagy mázas mozaik burkolattal, műgyanta kötőanyagú nemesvakolattal, stb. A belső falfelületeken megjelenhetnek a hagyományos vagy műgyanta kötőanyagú festékek, a sima, textilhatású dombormintázott, vagy fűrészporos papírtapéták, a műbőr vagy valódi textiltapéta, sokféle lapburkolat, és más anyagok.

Egyre inkább általános, hogy a falakra valamilyen műgyanta kötőanyagú festék kerül. A műgyantás falfestékek felhasználása ugyanis egyszerű, a tapadószilárdságuk, a dörzs- és vízállóságuk nagy, mosással tisztíthatók, és a városi léghő vegyi hatásainak is ellenállnak. Ezeknek, az anyagoknak azonban hátrányai is vannak. Mindenekelőtt az, hogy teljesen, vagy csaknem teljesen megszüntetik a velük kezelt téglafalak és porózus vakolatok légző- és páraáteresztő képességét. Ez pedig - a körülményektől függően - többféle károsodáshoz és a vakolat élettartalmának a megrövidüléséhez vezethet. Ezen kívül az oldószeres festékek a felhordás során szerves oldószer gőzökkel terhelik a környezetet és az emberi szervezetet. Minden műgyanta kötőanyagú festék a lekaparás után, mint lassan lebomló, természetidegen szennyeződés kerül vissza az élő környezetbe, sőt, már a gyártásuk is a környezetet terhelő folyamat.

A hagyományos, vizes alapú homlokzatfestési módok, azaz elsősorban a mészfesték, a vízüveg és a kazeines festék képesek voltak a falak légzőképességét és páraátbocsátó képességét megtartani. Mára azonban gyakorlatilag teljesen eltűntek, a helyüket elfoglaló műgyanta kötőanyagú festékek térhódítása miatt.

A falfestésben komoly újdonságot jelent egy új, a közelmúltban olasz találmányként megszületett, mészalapú festék. Ez egyesíti magában a hagyományos és a műgyanta kötőanyagú festékek minden fontosabb előnyét: kiváló légzőképessége a falak, vakolat szellőzését alig csökkenti. Dörzsállósága, tapadószilárdsága, kültéri hatásokkal szembeni ellenálló képessége is összemérhető a műgyanta kötőanyagú festékekével. Párás, nedves körülmények között sem penészedik. Ugyanúgy felhordásra kész állapotban kapható, mint a műgyanta kötőanyagú festékek, így a használata sem jár több munkával. Maga a festék lényegében oltott mész, kalcium-bikarbonáttal és bizonyos növényi eredetű anyagokkal kiegészítve. Semmilyen műgyantát és szerves oldószert nem tartalmaz, kizárólag természetes anyagokból áll.

1. A technológia alapanyagai:

- Ecsetes antik mészre alapuló MűvészMész
Nehezen ömlő, sűrű viszkózus folyadék állapotban kerül forgalomba
- Spátolás antik mészre alapuló MűvészMész
Az edényben fénylő felszínű, kissé ruganyosan viselkedő, fehér színű, glettvassal vagy spaklival kenhető masszaserű anyag
- Intonachino
Kissé törtfehér színű, matt, szemcsés megjelenésű igen sűrű, nehezen keverhető vékonyvakolat. A látvány karakterét megadó nagyobb szemcsék mérete 0,7-0,8 mm
- Pigment Univerzális színezők

A termékcsalád fent említett három tagja színezhető. Követelmény a pigmentek tökéletes lúgállósága. Legcélszerűbb a J Colors konzern cég Coloranti Universali márkanevű, sűrűn folyó állagú színezőit használni.

- **Rostucco – stukkópor**
Gipsz és más adalékok keveréke. A Spátolás MűvészMészhez keverve besűrűsödik, így alkalmassá válik a néhány mm mélységű falhibák kitöltésére is. A megkötött Spátolás MűvészMész keménységét fokozza. Egyszerre csak annyi anyaghoz szabad keverni, amennyit rövid időn belül fel is hordunk.
- **Múzsart Fix**
Akrilgyanta vizes diszperziója. Az edényben fehér színű, de a felületre felhordva a száradás után átlátszóvá válik. Koncentrátumként forgalmazzák, amit a felhasználás előtt vízzel tízszeres térfogatúvá kell hígítani. Fő felhasználása: elválasztó réteg és tapadóhíd képzése a MűvészMész, és pl. a beton alapfelület között.

Az utóbbi években a fenti anyagok használatának újszerű módjai alakultak ki. Ennek során kiderült - példák sokaságával megerősítve -, hogy ezekkel a mész alapú anyagokkal olyan sokféle és változatos felület képezhető, az érdes, rusztikus faltól a matt vagy fényes márványmintázaton át a figurális ábrázolású művészi freskóig, amilyent idáig egyetlen természetes festékanyag kínálatában sem lehetett megtalálni.

Ezek az anyagok előnyösek a festő számára, mert hatékonyan támogatják őt a látványteremtő ötleteinek megszületésében és megvalósításában. Amennyire ez az anyagon múlhat, hozzásegíti az alkotót a kreatív, önkifejező munkavégzéshez. Ez érvényes a MűvészMész hétköznapi felhasználójától kezdve egészen a festőművészekig.

Előnyös ez a technika a megrendelőnek is, mert a számára létrehozott attraktív belső terek nyomán az ő ízlése, a környezetével szembeni vizuális igényessége, felfogása is változik. Az eredeti módon kifestett - vagy más módon megmunkált - falú helyiség pedig egyedi karaktert kap.

Fontos szerep vár a MűvészMész alapú festékre a hagyományos építésű, különösen a műemléképületek festése terén. Itt az eredményes állagmegóváshoz különösen fontos, hogy a falra kerülő festékek a szükséges védő és díszítő hatáson túl a lehető legjobb légzőképességűek is legyenek. Ennek a követelménynek a hagyományos épületekkel az anyagában is rokon MűvészMész megfelel.

A továbbiakban az MűvészMész termékcsalád tagjainak tulajdonságáról és alkalmazásáról lesz szó. Mivel a közönséges, hagyományos oltott mész és az MűvészMész festékek között hasonlóság van, így ez a fejezet a hagyományos mészfestésről tanultak egy részét is átismétli.

2. Munkaeszközök:

Itt most csak azokról a kéziszerszámokról és segédeszközökről lesz szó, amelyeknek használata valamilyen különbséget mutat a hagyományos falfestések és MűvészMész festése között.

Inox glettvas

A Spátolás MűvészMész és az Intonachino ferhordásának egyetlen lehetséges eszköze. Fő tulajdonságai:

- az acéllap az eleje felé keskenyedő formájú, kónuszos
- az acéllap sarkai erőteljesen lekerekítettek

- a fogantyúk a laphoz csatlakozó talprésze olyan elhelyezésű és méretű, hogy a lap közepén megkapja a szükséges merevítést, a szélei és a végei felé viszont megőrzi a szükséges rugalmasságát
- az anyaga nagyon kopásálló, így a széle soha nem lesz recés vagy fogazott, még karcos sem; a lap a széle mentén kifényesedik, de sima és egyenes marad
- rozsdamentes, így nincs rozsdásodás miatti elszíneződés
- a fogantyú talpát úgy erősítik az acéllaphoz, hogy annak a dolgozó oldala sima marad
- a lap a munka során rugalmasan hajlik, nem marad görbe
- a felhasznált acél súrlódási együtthatója kicsi, így viszonylag könnyen siklik a vele szétterített anyagon

A Spátolás MűvészMésznek az inox glettvassal végzett felhordása egy sajátos munka. A festő egy felkenési mozdulat irányát menet közben folyamatosan változtatja. Zegzugos vagy ívelt (képzeletbeli) vonalak mentén halad vagy mindig „kanyarban van” a glettvassal vagy egy törésvonal fordulójához ér. Ezeket a manőverező mozdulatokat csak egy előrefelé keskenyedő, kónuszos idomú eszközzel lehet végezni.

Különösen fontos a glettvasnak ez a fordulékony mozgataása akkor, amikor színezett anyaggal dolgozunk. Ilyenkor a glettvás a saját nyomát újra és újra keresztezi a falon. Így alakul ki az egymásba játszó, egymáson átütő foltok / sávok játéka, ami a MűvészMész-felületek egyedi megjelenését adja.

Ha az acéllap sarkai szögletesek lennének, minden fordulóban kantint vésnének a felületbe. Ezt küszöböli ki a glettvás sarkainak az eléggé nagy ív mentén végzett lekerekítése.

Az inox glettvás az alapformájában a különböző munkákhoz háromféle méretben készül. Ezeken kívül használnak még egy nagyon keskeny változatot is, hengeres felületen (pl. oszlopon) végzett munkákhoz.

Szögletes kefe

Az Ecsetes MűvészMész felhordásához ajánlott. A mésztej felhordását, terítését egyenletesebben végzi, mint a korongecset.

Keverőgép

Ez lehet egy spirálban végződő keverő szár is, amit egy (legalább 800-1000 W teljesítményű) kézi fúró forgat. Ha a Spátolás MűvészMészhez vagy az Intonanchinóhoz színezéket vagy bármilyen ásványi port kell adni, ez csak gépi keveréssel végezhető el jól.

3. A festés megkezdésének feltételei

Belső munkák esetén:

- az épület csapadékvíz elleni védelme (kész héjazat, kész bádogos szerkezetek, beüvegezett és zárható nyílászárók)

- legyenek meg a habarcs vagy ragasztó használatával járó épületburkoló munkák (vízszintes és függőleges lapburkolatok)
- ép, sérülésmentes
- megfelelő szilárdságú
- tiszta alapfelület
- minimum 10-15 °C

Kültéri munkák esetén:

- száraz meleg nyári időben a közvetlen napsütésnek kitett homlokzat árnyékolása
- a homlokzati bádogos munkák megléte
- a nem festéssel, hanem más módon (pl. lapburkolattal) kiképzett homlokzat részek megléte és festék elleni védőtakarása, és az értelemszerűen ide is vonatkozó beltéri munkánál már említett feltételek

4. A MűvészMész alkalmazási területe:

Kül- és beltérben egyaránt alkalmazható. Iparvidéki környezetben, savas esőnek, nagyvárosi szmognak kitett helyszínen homlokzat festésére a gyártó nem ajánlja. Elméletileg, az alapanyagok tulajdonságaiból kiindulva, ilyen helyen a bevonat tartóssága nem garantálható. (Ettől függetlenül van olyan olaszországi tapasztalat, hogy a MűvészMész anyagú homlokzatfestés városi környezetben több évtizede őrzi az épségét.) Beltérben a fűtetlen, párás helyiségekben is megfelel, mert nem penészedik, és a víz nem károsítja.

Dörzsálló, kopásálló. A hozzáérő ruhát, egyéb textilt nem szennyezi. Lábazatként, fogas alá is megfelel.

Az anyaggal járó rendkívül gazdag látványteremtési lehetőség elsősorban a reprezentatív, egyedi (művészi, iparművészi) kiképzésű belső terek díszítésére teszi alkalmassá.

5. A MűvészMész alkalmazásának előnyei és hátrányai:

Itt is érvényesek a közönséges, hagyományos mészfestésnél megismert előnyök, azaz

- kül- és beltérben egyaránt alkalmazható
- párás, nedves helyiségben is alkalmazható
- a fal légzőképességét alig csökkenti
- egyszerűen felhordható
- könnyen színezhető
- nem penészedik
- van bizonyos fertőtlenítő hatása
- szórógéppel is felhordható, mint minden más vízbázisú festék
- vízzel hígítható
- az alapfelület nedvességtartalmára kevésbé érzékeny
- egészségre ártalmas kipárolgása nincs
- nem tűzveszélyes
- az alapfelület lúgos kémhatására nem érzékeny.

A MűvészMész speciális előnyei az előbb említetteken felül:

- jó dörzsálló (a legjobb dörzsállósága az inox glettvassal fényesre símitott Spátolás MűvészMésznek van)
- kültérben is hosszú élettartalmú
- mosással jól tisztítható
- a használata még a hagyományos mésznél is egyszerűbb (nem kell bele Budai földet és olajat tenni, szűrni sem kell)
- a Spátolás MűvészMész az inox glettvassal fényesre munkálható
- az Ecsetes MűvészMész semmilyen hozzáadott por anyagot (amilyen pl. a Budai föld) nem tartalmaz, így ugyanarra a felületre többször felhordva sem alakul ki belőle kéregszerű bevonat, mert az anyaga jórészt beivódik az alapfelületbe, emiatt pedig nem táskásodik.

Hátrányai:

- erősen lúgos kémhatású
- a szembe jutva veszélyes
- csak lúgálló pigmenttel színezhető
- fagyponat alatt nem tárolható és nem használható
- a teljes takarás eléréséhez az ecsetfelhordású mészfestékből két-három réteg szükséges

6. Az alapfelületek előkészítése, szigetelése:

Az MűvészMésszel közvetlenül festhető felületek:

- mézshabarcs
- cementtel javított mézshabarcs
- agyag / vályog
- porózus tégl (nedvszívó, nem „cserép-szerű”)

Ezek az anyagok (a szükséges tisztítás, csiszolás, porolás, hibajavítás után) az első festési művelet az erősen hígított Ecsetes MűvészMész felhordása legyen. (Ez megegyezik a közönséges mészfestésnél is ismert alapmeszeléssel.) Ennek a mésztejnek be kell szívódnia az alapfelület anyagába. Takarnia tilos! Száradása után a kitűzött céltól függően a következő, sűrűbb anyagú réteg ecsetes MűvészMész, a Spátolás MűvészMész vagy az Intonachio felhordásával folytatódhat a munka.

Az MűvészMésszel közvetlenül nem festhető alapfelületek:

- beton
- azbesztcement (eternit múpala)
- műkő
- gipsz
- cserép (és minden sima tömör felszínű égetett agyag pl. klinkertégla)
- gipszkarton

Ezek az anyagok a MűvészMész nem képes tartósan és szilárdan megkötni. Ezért ezeket a mészfestés előtt egy, mindkét irányban jól tapadó elválasztó réteggel kell bevonni. Erre szolgál a MúzsArt Fix nevű akril gyantát tartalmazó vizes diszperzió. Fehér színű koncentrátumként kapható. Ezt a felhordás előtt vízzel - fokozatosan alapos keverés mellett - tízszeres térfogatúra

kell hígítani. Korong ecsettel vagy lapos ecsettel bőven, kihagyás és csorgásmentesen kell felhordani. Az így kapott bevonat kiküszöböli a közvetlen érintkezést a MűvészMész és a neki nem kedvező alapfelület között, és biztosítja a bevonatrendszer hosszú élettartamát. A most felsorolt alapfelületeknek a MűvészMésszel szembeni viselkedése természetesen különböző. Pl. a fa zsaluzatban készült vagy fasimítóval (a cementtej kiűzése nélkül) simított beton felszíne sajátosan szemcsés, érdes. Maga ez az érdesség a mész tapadását segíti, így az ilyen felületen a MűvészMész a MúzsArt Fix használata nélkül is тұrhetően (beltérben éveket) tapad annak ellenére, hogy a felülete beton anyaga a mész számára nem kedvező.

A fémlemez zsaluzatban géppel tömörített beton felszíne teljesen sima és tömör (pórusmentes). A sima betonon a MűvészMész tapadása bizonytalan. Ilyenkor a MúzsArt Fix szigetelő anyag használata kötelező.

Gipszkarton: magán a karton felületen a MűvészMész éveket hibátlanul fennmarad (ajánlott módszer: a kartont előnedvesítjük a mértékkel felhordott, híg Ecsetes MűvészMész anyaggal. Ennek a teljes száradása előtt inox glettvassal erőteljesen hártávékonyan elsimítva átvonjuk a felületet a Spátolás MűvészMésszel. Az így kapott alapon száradás után tetszőleges módon fejeződhet be a munka.)

A táblák illesztési hézagainak kigipszelése azonban tiszta gipszfelületet jelent, amin kötelező a MúzsArt Fix használata, de ekkor már az egynemű fogadófelület érdekében érdemes az előkezelést mindenhol (karton+gipszcsíkok) elvégezni.

Összefoglalva: a szakasz elején felsorolt anyagú (beton, azbesztcement, műkö, gipsz, cserép, gipszkarton) felületek közvetlenül az MűvészMésszel nem festhetők. Ezeket a mészfestés előtt a MúzsArt Fix falszigetelő anyaggal kell bevonni.

Egyes beton- és gipszkarton felületeken a helyszíntől és az igényektől függően kivételt is tehetünk. A MúzsArt Fix használata azonban ilyenkor is javítja a minőséget, növeli a hosszú hibamentes élettartam valószínűségét.

7. Az alapfelületek javítása

Új falfelületek

Vakolatok

Ha utoljára kőműves simította, akkor az a felület a festőmunkákra még alkalmatlan, érdes, rücskös. Az első szükséges művelet a spátolával végzett átkaparás csiszolás, porolás. A spátola éle „legyalulja”, „leborotválja” a fal síkjából kiálló szemcséket.

Hibák javítása:

- kb. tyúktojásnyinál nagyobb hiányok:
Tiszta habarccsal való kitöltésük nem célszerű, mert ilyen mennyiségű habarcs száradása nagymértékű zsugorodással, emiatt pedig behúzódással és repedéssel jár. A javítás módjai: a hibahelyek kitisztítása, portalanítása és a belsejének a benedvesítése után kitöltjük habarccsal, de abba egy nagyobb (benedvesített) téglavagy cserépdarabot is süllyesztünk. Így csökkenthető a kitöltő anyag zsugorodása.
- kb. 1-2 db. nagyobb fémpénz és egy tojás mérete között:
Szükség szerinti tisztítás, portalanítás, nedvesítés után sovány mészhabarccsal, cementtel javított mészhabarccsal vagy vékonyvakolattal tölthető ki.

A fenti műveletek a technológiai sorrendben, mint „Durva hibák javítása” fognak szerepelni.

- kb. 1-2 nagyobb fémpénz méreténél kisebb hibák, lyukak, repedések:

Megfelelő finomságú gipszpor vagy stukkópor hozzákeverésével sűrített és soványított Spátolás MűvészMésszel. (A kisebb hibák esetleg az eredeti állapotú Spátolás MűvészMésszel is javíthatók.)

Ez a művelet technológiai sorrendben, mint a „Foltjavítás” fog szerepelni és az alapmeszelés után szokták elvégezni.

Agyagfelület

A saját anyagával javítható.

Tégla

Mészfestésre kijelölt hézagolt téglafalt sérült tégláinak kiegészítése:

- Porózus téglá esetén a letisztított törésfelületeket nedvesítsük be erősen hígított Ecsetes MűvészMésszel. Ez után az eredeti állapotú vagy szemcsés anyag hozzákeverésével soványított Intonachinóval vagy szemcsés anyaggal kevert Spátolás MűvészMésszel elvégezhető a javítás kiegészítés.
- Tömör anyagú téglából készült falat a mézsfestés előtt mindenképpen a teljes felületén, tehát az ép és a javítandó részeken egyaránt be kell vonni a MúzsArt Fix-szel. Ennek a száradása után a porózus téglánál említett anyagokkal elvégezhető a javítás.

Beton

- a betonfelület megtisztítása az esetleges szennyeződésektől (zsaluolajtól)
- a fészkes felületek kitöltése cementhabarccsal
- kiálló részek levésése
- a legfeljebb 1-2 mm-es mélyedések kitöltése: a MúzsArt Fix felhordása és száradása után stukkópor, homok vagy akár márványpor hozzákeverésével sűrített Spátolás MűvészMészből egy vagy több réteget odahúzzunk. (A sűrítés nélküli Spátolás MűvészMészből a maximum rétegvastagság 1 mm.)

A nagyobb mélységű hibák:

A javítandó felületek MúzsArt Fix-szel végzett bevonása után az eredeti, vagy szemcsés anyaggal kevert Intonachinóval tölthetők ki.

Azbesztcement

- kisebb hiányok, repedések (portalanítás és előnedvesítés után finom cementhabarccsal vagy cementpéppel tölthetők ki).
- a letisztított javítási felületek Múzsart Fix-szel való bevonása után a betonnál leírt anyagokkal történhet a javítás.

Műkő

- ugyanúgy javítható, mint a beton

Gipsz

- a hibahelyek, javítási felületek letisztítása, portalanítása, előnedvesítése után a javítás elvégezhető frissen beiszapolt gipsszel.
- Az egész felületnek a MúzsArt Fix-szel elvégzett bevonása után pedig az Intonachinóval, a stukkópor, homok, márványpor hozzákeverésével sűrített vagy sűrítetlen Spátolás MűvészMésszel a hibák nagysága és mélysége szerint.

Gipszkarton

- ugyanúgy javítható, mint a gipsz. A ténylegesen gipsz anyagú javítási foltokat feltétlenül be kell vonni a MúzsArt Fix-szel.

Tehát ha olyan felület hibáit kell javítanunk, amely csak a MúzsArt Fix felhordása után festhető, akkor a javítás történhet:

- az alapfelület saját természete szerint (pl. egy gipszfelület sérüléseit kigipszeljük),
- a felület ép és sérült részeit egyaránt bevonjuk a MúzsArt Fix-szel és ez után a hibahelyet nagyságától függően kitöltjük a megfelelő sűrűségű MűvészMész anyaggal (tiszta vagy szemcsés töltőanyaggal kevert Spátolás MűvészMésszel vagy Intonachinóval).

Az eredeti állapotú, azaz sűrítetlen Spátolás MűvészMészből függőleges felületre kb. 1,5 mm-nél vastagabb réteget ne hordjunk fel, mert megrogyhat, megereszkedhet.

Ha az alapfelület szívóképes, akkor ajánlatos ezt híg Ecsetes MűvészMésszel előnedvesíteni.

Ha egy vakolat felszíne laza, mállékony, azaz dörzsölésre porlik, akkor azt kell kideríteni, hogy milyen mélységig gyengült meg az anyag.

- Ha csak egy vékony, 1-2 mm-es felszíni réteg lazult meg, akkor az a felület az Ecsetes MűvészMésszel végzett egyszeri vagy kétszeri alapos beitatás után festésre, vagy a Spátolás MűvészMész felhordására alkalmassá válik.
- További néhány mm-es gyengülést elsősorban valamelyik szerves oldószeres mélyalapozóval (pl. a Cehalin K 330, Dekolit, Putzhärter mély alapozókkal) érdemes kezelni. Így a felület alkalmassá tehető az Ecsetes vagy a Spátolás MűvészMész fogadására.
- Ha a vakolat 0,5 cm-nél nagyobb mélységben is laza, akkor a fent említett anyagokkal végzett átítatás a felszínt ugyan megkeményíti, de mélyebben még marad egy gyenge réteg (azaz csak „kéregszilárdságot” tudunk létrehozni). Az ilyen felületen végzett festés élettartama bizonytalan. Ilyenkor a vakolatszere megoldás.

Már festett / bevont alapfelületek

Az alapszabály az, hogy leghelyesebb egy felületről minden korábbi bevonatot teljesen eltávolítani. Azaz, szabaddá kell tenni a szilárd alapfelületet (vakolat, gipsz, beton, stb.), amit aztán úgy festhetünk, mintha új volna.

Az egyes konkrét felületek viselkedése azonban itt sem egyforma. Néhány gyakoribb eset:

- Mészfestett felület:
Ha a régi mészfestés ép, szilárd, táskásodás- és repedésmentes, akkor a MűvészMész anyagokkal minden munka elvégezhető rajta. Mivel azonban a közönséges mészfestés általában rövid élettartamú, nem szabad fent hagyni.
- Enyves festékekkel festett felület:
Az enyves festéket kaparással és mosással maradéktalanul el kell távolítani. Ez után, valamint a fal sérüléseinek kijavítása után a híg Ecsetes MűvészMész felhordásával, tehát az alapmeszeléssel indítható az új felület kialakítása.
- Olaj- vagy zománccfestékekkel, illetve vizes diszperziós falfestékekkel festett felület:
A régi bevonatok maradéktalan eltávolítása és az alapfelület hibáinak kijavítása után, az alapfelület anyagának megfelelő módon - mintha új felület volna - végezhető a MűvészMésszel tervezett munka.
- Tapétázott felület:

A MűvészMész használata előtt mindenféle tapétát maradéktalanul el kell távolítani a munkafelületről. Különösen oda kell figyelni arra, hogy a tapétaragasztó, vagy a tapéta alá használt nedvességre felázó simító glett foltszerű nyomai se szennyezzék a falat.

8. Új felület képzése az MűvészMész termékekkel

Sima egynemű mészfestés vakolt felületen

Technológiai sorrend:

- felületvizsgálat
- csiszolás, porolás
- durva hibák javítása habarccsal stb.
- alapmeszelés
- foltjavítás
- közbenső réteg
- átvonó réteg (szükség szerint).

Az egyes műveletek feladata ugyanaz, mint a hagyományos mészfestésnél.

- A MűvészMésszel történő festésnél azonban tilos a mésztejhez bármiféle töltőanyagot adni! Ez döntően megváltoztatná - és tönkre is tenné - a vízzel hígított Ecsetes MűvészMész tulajdonságait. A szabályos esetben az Ecsetes MűvészMészfesték a felhordáskor túlnyomórészt beszívódik az alapfelület pórusaiba, azt impregnálja. Önálló felszíni borítóréteg nem alakul ki belőle, ezért nem fog táskásodni, lepattogzani.
- El kell hagyni a közönséges, hagyományos mészfestésnél szokásos olaj vagy kence használatát is. Tehát a gyári kiszerezésű Ecsetes MűvészMészhez csak a szükséges mennyiségű vizet, illetve a közbenső és az átvonó rétegnél igény szerint a megfelelő színezéket keverhetjük.

A gyári kiszerezésű Ecsetes MűvészMész hígítása alapmeszeléshez

A tömegek arányával megadva:	10 kg gyári anyaghoz	5-6 kg víz
A térfogatok arányával megadva:	10 l térfogatú gyári anyaghoz	7-8 liter víz

Felhordására legjobb a szögletes kefe, de használható a korongecset, a henger, vagy a kisnyomású szórógép is.

Az alapmeszelés anyagát soha nem színezzük!

Nagyon meleg, száraz nyári időben a túlságosan kiszáradt vakolatok szívóképessége felerősödik, ilyenkor a festés előtt tiszta vízzel előnedvesítést kell végezni.

Az alapmeszelés feladatai:

- a szívóképesség csökkentése a pórusok telítése által
- a laza felszíni szemcsék rögzítése
- az átitatott réteg szilárdítása
- a jó tapadási alapfelület képzése a következő réteg számára.

A gyári kiszerezésű Ecsetes MűvészMész hígítása a közbenső és az átvonó réteghez

A tömeg arányával megadva:	10 kg gyári anyaghoz	2,5-3 kg víz
A térfogatok arányával megadva:	10 l térfogatú gyári anyaghoz	3,5-4 liter víz

Két réteg felhordása között 9-12 óra teljen el.

A túl gyors száradás káros lehet, ennek a megelőzésére

- a festés alatt és után az ajtók, ablakok zárva tartása
- az alapfelület előnedvesítése (szükség szerint)

ajánlott.

Mivel itt nem felszínen maradó, hanem nagyrészt beszívódó anyagról van szó, a mennyezeten és a falon is sokkal könnyebb a szomszédos munkasávok találkozó széleinek nyomtalan (sufnimentes) összedolgozása, mint a töltőanyag-iszappal sűrített hagyományos festékek esetén.

Ha egy vakolt felületet a szakasz elején közölt technológiai sorrend szerint festünk, akkor nem kapunk „teljesen sima” falat, a mészfestésen átérződik valami a kőműves utolsó simító mozdulatainak nyomából, a vakolat szemcsességéből (ez nem feltétlenül baj). A simább felület igénye esetén a feltöltés után át kell vonni a teljes felületet egy vagy két réteg inox glettvassal felhordott Spátolás MűvészMésszel. Magára a munkára használhatjuk a „glettelés” szót, mert a kivitelezés ugyanolyan, mint a hagyományos falfestékekénél, de az anyag más!

A kiegészített technológiai sorrend a teljesen sima mészfestéshez:

- felületvizsgálat
- csiszolás, porolás
- durva hibák javítása habarccsal, stb.
- alapmeszelés
- feltöltés
- glettelés a Spátolás MűvészMésszel, egy vagy két rétegben
- (esetleg csiszolás, porolás)
- közbenső réteg
- átvonó réteg (szükség szerint)

A Spátolás MűvészMeszet a simításkor olyan vékonyan kell felkenni, hogy a felület nagy részén „átüssön” rajta az alap sötétebb színe, pontként mutatkozzanak a vakolat sötétebb szemcséi.

A két rétegben felhordott Spátolás MűvészMész után lehet, hogy már egy réteg Ecsetes MűvészMész felhordása is létrehozza a falon a teljes fehérséget.

Színes mészfestés igénye esetén viszont a csíkosság megszüntetésére két további réteg felhordása szükséges, ugyanolyan színű anyagból.

Sima, fehér, fényes felület kialakítása vakolaton

Technológiai sorrend:

- felületvizsgálat
- csiszolás, porolás
- durva hibák javítása habarccsal, stb.
- alapmeszelés
- feltöltés
- első közbenső mészfestés
- második közbenső mészfestés
- a Spátolás MűvészMész felhordása és fényezése inox glettvassal

Ha a Spátolás MűvészMész felhordása előtt mértékkel benedvesítjük az alapfelületet, az könnyebbé teszi az anyag eldolgozását. Magát a spátolás anyagot nem hígítjuk!

Ahhoz, hogy a Spátolás MűvészMész kifényesedjen, igen vékony rétegben kell felhordani. Ezért a vakolat színeinek eltakarása a két közbenső mészfestés-rétegre hárul. (Ha mindkét réteget felfestik, az „teltebb” erősebb fehérséget ad, de az is lehet szép, ha a fényes felületen itt-ott átsejlik a sötétebb alap. Ilyenkor csak az első-közbenső réteget kell felhordani.)

A Spátolás MűvészMész fényezése:

A vékony, de azért nagyjából fedőképes (átlagosan kb. két egymásra tett papírpénzhez hasonló vastagságú) Spátolás MűvészMeszet néhány perccel a felhordás után tiszta inox glettvas szélével többször nagy erővel átsimítjuk. A fényesítő mozdulatok iránya, hossza, ívelése különböző legyen, de „mindenhová jusson”. A fényező mozdulatok közben is fel lehet kenni egy-egy foltnyi friss anyagot, ahogy a takarás vagy a szín kívánja. A foltonként felhordott újabb és újabb kenetek a fényesítés során elvékonyodnak, áttetszővé válnak, egymásba sajtolódnak. (Itt nincs értelme rétegszámról beszélni.) A végeredmény különböző állású és tükröző fényes foltok mozaikszerű tömkelegének látszik. Az egyes fényfoltok felfénylenek vagy eltűnnek aszerint, hogy a falról hogyan verődik vissza felénk a fény.

Bizonyos irányokból nézve a felületet, az egyes foltok szélei nagyon halvány erezetként érződnek. Az egész felület a fényezett márványt idézi. Az összes MűvészMész-felület közül ennek a legjobb a dörzssállósága.

Érdes, rusztikus, törtfehér felület kialakítása vakolaton

Technológiai sorrend:

- felületvizsgálat
- csiszolás, porolás
- durva hibák javítása
- alapmeszelés
- az Intonachino felhordása és eldolgozása
- esetleg a felület simítása, tömörítése.

Az Intonachino lényegében az MűvészMészből, mint kötőanyagból és márványzúzalékból, mint adalékanyagból álló finom dörzsvakolat. A zúzalék jellemző szemcsenagysága 0,7-0,8 mm. Sűrű, kásás-szemcsés, matt megjelenésű anyag. Csak keverőgéppel lehet megfelelően átkeverni. (Ez lehet egy legalább 800-1000 W teljesítményű kézi fúrógép tokmányára fogott megfelelő keverőszár is.)

Felhordása:

Egyszerre kb. egy kisebb almányi mennyiséget kenünk fel a spaklival a glettvasra. Ezt felkenjük az alapfelületre, és ismételt elsimító mozdulatokkal egyre vékonyabb és nagyobb folttá terítjük szét. Az alapfelület előnedvesítése megkönnyíti az anyag eldolgozását. A fenti módon egymás mellé felhordott foltokból szélesebb, egységesítő simításokkal (ezeket inkább glettvas szélével nem pedig a lapjával végezzük) megkapjuk az egységes megjelenésű felületet. Ez így még eléggé érdes, szemcsés látványt nyújt.

Ha azonban ezt a felületet tiszta, de sűrűn vízbe mártott inox glettvasal újra és újra átsimítjuk, akkor a felület érdessége fokozatosan enyhül, a felszín tömörebbé válik, az egyes szemcsék egyre kevésbé különböztethetők meg a környezetüktől. Ez akár a majdnem teljes

simaság eléréséig is folytatható. Közben a felület több különböző megjelenésű állapoton megy keresztül. Ezek közül lehet kiválasztani a kész munkának szánt külalakot.

Az Intonachinónak ezt a tulajdonságát, hogy a felhordás után vizes inox glettvassal nagyon jól simítható, másképp is hasznosíthatjuk:

- Ha egy vakolaton vékony spátolás felületképzés készül, akkor a munkát nagyon megnehezítheti a vakolóhabarcsához használt rossz homok minősége. A köves homok nagyobb szemcséi még a többször felhordott spátolás rétegen is átütnek, szürkés-feketés foltokként, pontokként látszanak. (Ha a vakolat ilyen, ez az első néhány felhordó mozdulat során kiderül.) Ezeket a szemcséket el lehet takarni a Spátolás MűvészMész vastagabb felhordásával. (Ez esetben kötelező a Spátolás MűvészMeszet finom márványpor, kvarcliszt, folyami homok hozzákeverésével sűríteni és soványítani.)
- A másik megoldás az, hogy ilyenkor átvonjuk az egész felületet a vékonyan (kb.1 mm) felhordott Intonachinóval, amit vizes inox glettvassal simává is munkálhatunk. Száradás után erre hordjuk majd fel a Spátolás MűvészMeszet.

A vékonyan felhordott és jól elsimított Intonachino a Spátolás MűvészMész legjobb alapozója.

Fontos, hogy akár a Spátolás MűvészMeszet, akár az Intonachinót hordjuk fel egy vakolatra (vagy más, hasonlóan szívóképes felületre), előtte mindig végezzük el a híg Ecsetes MűvészMész anyagú alapmeszelést!

Interjú Lencsés Zsolt festőművésszel, a technológia kifejlesztőjével

Szerencsésnek érzem magam, hogy a technológiát, amiről a szakdolgozatomban írok, és annak a kifejlesztőjét személyesen is ismerhetem. Azt gondolom, mi sem ad nagyobb hivatalosságot a dolognak, ha maga a művész beszél e technikáról és anyagról.

Ő Lencsés Zsolt festőművész, akinek munkája előtt fejet hajtv teszem fel első kérdésem. Hogyan kerültél erre a pályára?

Szervusz Tamás!

Itt állunk Ipolykeszin, Ipolyi Arnoldnak a Felvidék egyik nagy püspökének, a reformkor egyik nagyságának a keresztelő kis temploma előtt. Ebben a közegben magamról az alázat és a tisztesség nevében szabad csak beszélni.

Tanulmányimat Európa különböző színterén folytattam: Szófia, Isztambul, Nürnberg, Düsseldorf után Párizsban. Majd az élet adta lehetőségek során találkoztam a falfelületekkel. Már 19 év alkotómunka áll az ember mögött, a dekoráción és a secco-n keresztül egészen a freskóig.

E 18-19 év alatt az ember elért arra a pontra, amikor a freskófestészet kapcsán maga mögött tudhat 15 templomot, 6 színházat Európa különböző országaiban, de legfőképp Olaszországban. 1997 óta dolgozom folyamatosan a Santa Lucia rendnek Rómában. Olyan mecénatúra alakulhatott ki az ember háta mögött, amit talán szerencsének, illetve a jó Isten kegyelmének nevezhetek: a Magnani, a Pizzolante, a Bentivoglio, a Borghese és a Medici család háttéré.

Majd az ember egyszer csak elérkezik arra a pontra, amikor már azt a fajta technikát, technológiát tudhatja magáénak, amit tulajdonképpen önmaga fejlesztett ki. Ez a fajta eljárás, semmivel sem más, mint az ősi. Tulajdonképpen a mész és a homok keveréke, azzal a különbséggel, hogy itt egy öreg érlelésű MűvészMész, az általam legyártatott kvarcliszt, üveghomok és márványpor keveréke alkotja a vakolatot, a Főnix-Múzsart Univerzális Pigmentjeivel színezve.

Itt állunk a templom előtt. Jelen pillanatban itt dolgozunk a tanítványaimmal és ez jó alkalom lesz arra, hogy ennek az eljárásnak a folyamatát bemutassam. Menjünk be, és elmesélem, konkrétan a falfelület megtekintése közben, hogy miről is van itt szó.

Szerinted a technológia milyen hatással van a tanulókra?

Mivel ez az eljárás egy ipari anyaghoz, az antik mészhöz kötött, ezért érdekes kapcsolódása van a nagyiparhoz. Tulajdonképpen Európa több országában járva, különböző gyártott meszet kipróbálva megálltam egy olasz terméknél, amit az akkori Rossetti gyár fejlesztő mérnöke által kitalált eljárással készítettek. Ennek lényege a mész gyorsított öregbítése. Ezért nevezik antik mésznek, amiből kifejlesztettük a MűvészMeszet. Ennél az anyagnál maradtam. A freskófestészetem alapvakolataként, illetve híg formájában festékként használok.

Menetközben a munkásságomra felfigyelt a gyár és megkért, hogy különböző világkiállításokon mutassuk be az eljárást, így Párkányi Raab Péter szobrászművész barátommal közösen részt vettünk az 1999-es kölni Farbe Kiállításon. Megkerestek a kiállításon részt vevő magyar festőtöbbség elnökei és megkértek, hogy ezt az eljárást hozzuk haza, Magyarországra.

Egyik dédelgetett álmom valósulhatott meg azáltal, hogy ebbe a folyamatba bevonhattuk a szakképzést is. Most felmerülhet a kérdés, hogy miért? Jómagam tanársegédként tanítottam Európa különböző pontjain. Az volt a tapasztalatom, hogy a „festő akadémisták, egyetemisták” úgy hiszik, hogy a Parnasszus lépcsőire felkerülvén már a csúcson is vannak. Nem veszik a freskó technikát komolyan. Pedig mindennek az alapja a vakolat és a fal előkészítése, előmunkálása, amit be kellene vezetni a szakmunkásképzésbe. Akár egy modulképzési szinten beillesztve a 14 évesen szakiskolába került „szűz” fiatalok éves képzésébe. Biztos vagyok benne, hogy ez kreatívvá tenné őket, és visszaszerettetné őket saját szakmájukba.

Miért szeretteti meg a szakmát?

Az előbb említett kreativitás miatt a szakmunkás úgy használja a speciális kónuszos kerekített inoxvasat, mint a palettát a festőművész. Úgy kení föl a spátolára elhelyezett MűvészMeszet a falra egy megfelelő alap előkészítés után, ahogy a kreativitása és spontaneitása vezeti. Egy csodának lesz részese, amit ő hoz létre. Az eddig elvégzett közös szakmai gyakorlatok során szerzett tapasztalat is azt mutatja, hogy megszereti és beleszeret önmaga alkotásába, ami ahhoz vezet, hogy visszaszeret a szakmájába és megtanulja majd azt becsülni. A következő lépésben mesterévé válik a szakmájának és akár a MűvészMeszes technika művészévé is fejlődhet.

A testületek elnökeivel arra az elhatározásra jutottunk, hogy próbáljuk ezt bemutatni a szakképzés számára. Hívjuk meg őket egy országos és nemzetközi bemutatóra, ahol ezt az eljárást ismertethetjük. Ez 2000-ben a festőtestület által rendezett nemzetközi festőmester bemutatón megtörtént. Az ország összes szakiskolájának a képviselője ott volt. Mindez olyan sikert aratott, hogy felkértek ennek a módszernek a szakképzésbe való integrálására.

Jómagam balassagyarmati születésű vagyok, úgy gondoltam, hogy legyen ennek a helyszíne a városban működő Szondi György Szakközépiskola és Szakiskola. 1999 óta a szakmai gyakorlatokon keresztül tulajdonképpen ez meg is valósul. Te is részt vettél két olyan munkafolyamatban, ami a Balassagyarmati Önkormányzatának díszterméhez, ill. a szandai templomhoz kötődik. Örülök neki, hogy a diplomamunkád kapcsán az ország felsőoktatása is informálva lesz, ezáltal az eljárás újra előtérbe kerül.

Az adott művészi folyamatnak milyen pedagógiai hatásai lehetnek?

Mindezekkel együtt a kreatív öntudat kialakulását nagyon fontosnak tartom. A tanuló a szakoktatással párhuzamosan szembesül a művészettel. Mellette megemlíteném, hogy ez egy olyan fajta művészi képzés, amit a régi céhes szemlélethez lehetne hasonlítani. Annak idején a nagy mesterek az előbb említett képzés által váltak azzá, amivé. Tulajdonképpen így, ha nem is direkt, de indirekt módon valahol a művészképzés visszakérül, a „szakképzésen belülre”. Az eljárás arra készíteti a tanulókat, hogy szinte ösztönből váljanak a szakma művészévé. Ha ez megtörtént, akkor pedig érdekelni fogja őket, hogy mindezt hogyan lehetne a szakképzésen belül megtanulni. Ilyen módon párhuzamba kell helyezni a szak- és művészképzést. Ez a fajta párhuzamos képzés spontán módon segíti a tanulókat az oktatásukban, ami a közös szakmai gyakorlatokon már többször be is bizonyosodott.

Bár nem sokan hittek benne, a valóság mégis az, hogy 15 tanulóbból 5-6 vált olyanná, aki a mai napig is keresi a lehetőséget az ilyen munkában való részvételre. Sajnos ennek a hivatalos képzése még nem indult be. Azon fáradozunk, hogy e technika tanítása mellett az előbb említett párhuzam megvalósuljon.

Hová tudnánk beépíteni a szobafestő-mázoló és tapétázó szakmába ezt a tematikát?

Én nem vagyok szakoktató, művészembernek az agya kicsit másképp mozdul erre az egészre.

Nagyjából azért láttad azt, hogy mi a mi tematikánk a szakiskolában. Szerinted hová lehetne beilleszteni?

Véleményem szerint az alapképzést megosztva, a szakképzés évei függvényében olyan módon kéne egymásra építeni, ami bizonyos modulrendszerként megjelenik minden évben a szabad sávban. Tehát kezdeném az alappal, ami tulajdonképpen az MűvészMeszes vakolatképzés. Miért fontos ez a vakolat? Miért áll meg a mész és a homok keveréke cement nélkül, meg műanyag és szilikát vagy bármiféle más gipsz adaléka nélkül a falon?

Miért is?

Menjünk vissza több ezer évvel ezelőtre. Az egyiptomiak gyártottak a cementhez hasonló anyagot, de tulajdonképpen a vakolatot mindig a mész és a homok adta. Akkor még volt idő arra, hogy a meszet megfelelő módon érlelve előállítsák. Volt agyagmentes folyami homok, aminek a keveréke alkotta a vakolatot. Az ezzel készült épületek még mindig állnak. A mai rohanó, fogyasztói világban nem erről szól a festékgyártó lobby. Szerencsére úgy érződik az európai és a világpiacon, hogy ezek az eljárások, és a szellőző felületek képzése újra előtérbe kerülhetnek.

Ezzel kezdeném a tanulóknak. Megértetném mi az a felületszellőzés, hogyan lehet ezzel a technikával, technológiával végtelenül egyszerű módon ezt elérni. Rávilágítanék arra, hogy mi a MűvészMész, mi az érlelt mész és mi a homok, amit összekevernek, ami lehet a granulátum függvényében a kvarcliszt, üveghomok, folyami homok, vagy akár márványpor. Ha a gyerek mindezt megismerte és fel fogja tudni tenni vastag és vékony vakolat formájában, illetve bebizonyosodik, hogy a felrakott felületek ott maradnak, szellőznek kül- és beltérben, akkor tovább léphetünk.

A következő lépésben beiktatnám a belső vékony MűvészMeszes vakolat képzését, amit speciális inoxvassal, különböző módon akármilyen formátumban fel lehet rakni mindenféle színvilágban és különböző módon. Tehát a tükörfelület képzésen át a rusztikumig, a reliefképzésen keresztül minden másra is alkalmas. Majd elindulhat a lazúrozás technikája egészen a művészeti dekorációig. Ez lenne a következő periódus. A tanuló az alapképzésben elsajátítaná a speciális inox spátola kezelését úgy, mintha egy paletta lenne a művész kezében. Felrakunk rá több színt, ennek kapcsán lenne egy színelemzés, egy színeképzés és a lazúrozási technika elsajátítása. Ami az ő szakanyagában a maga módján, az ő szintjén beépíthető. Mindez eljuthat egészen a perspektíva festésig is.

Ki kellene dolgoznunk, hogy mi az a pont, amit még elérhetünk az alapképzéssel, amire majd ráépülnek a kurzusok, ha a tanuló figyelmét kellőképpen felkeltettük. Olyan lehetőséget kellene nyújtani a mesterkurzuson belül, amit a céh nyújtott a tanonc számára. Pl. Giotto-nak Cimabua vagy Raffaello-nak Perugini. A mesterkurzus adná ezt a tudást, ami már majdnem a freskófestő tudása. A kreatív spontaneitás lehetősége már önálló művésszé formálhatja a kurzuson részt vevőket, de biztos eléri azt a szintet, amit már művészeti dekorációnak nevezhetünk. A mesterképzés után az utolsó lépés akár az önálló művésszé válás is lehet.

Valahogy így, tematikailag egymásra építve e lépcsőket érhetjük el a falfestészet, a freskófestészet újraélesztését, reneszánszát. Mindezt kezdő 14 éves ipari tanulókkal kell elkezdni, mert a művészegyetemen a Parnasszus legfelső fokára ült művészeket nagyon nehéz meggyőzni arról, hogy - mint már mondtam – a freskófestészet alapja a friss vakolat,

amit jó, ha ő is ismer és önmaga létre is tud hozni. A kezdő ipari tanuló a vakolatképzésen át egészen a freskó festészetig részese lesz a folyamatnak.

A freskófestészet társadalomformáló erejét talán úgy tudnám bemutatni, hogy egy közösségi térben elhelyezett freskót a közösség nem tudja kikerülni, látja, együtt él vele a térben. Addig a táblakép kiállításra vagy bemennek, vagy nem, a kép vagy felkerül a falra vagy nem. A közönség a freskóval akarva vagy akaratlanul is találkozik. Valahol a cortex legmélyén, a tudat alatt elraktározódik és valamikor egyszer majd biztosan a felszínre kerül. Így formálhatjuk a társadalmat. Ezt kéne újra előtérbe helyezni, reneszánszát kelteni.

Nagy szerepet látok a szakképzésben. Fontosnak tartom a szakképzés és a művészet együttműködését. Az általam említett módon, a technika és a technológia kapcsán a művészet olyan szinten filtrálódhat be a szakképzésbe, ami új lehetőségeket, távlatokat nyithat a szakiskoláknak. Vannak konkrét, kézzel fogható eredmények, mint pl. a Szondi György Szakiskolával elvégzett 8 év közös szakmai gyakorlat.

Most ez lenne egy modern enyves festés? Régen az enyves festést díszítették különböző domborlécekkal, hengerezésekkel. Szeretnéd, ha a díszítő munka visszajönne a divatba?

Bizonyos részben igen, bár mi nem enyves festésről, hanem egy szellőző falfelületképzésről, a mészfestésről beszélünk. Egy olyan mész-technikáról, a tradicionális mészégetésről, aminek a majdnem teljes eltűnése nagymértékben a festégyártó lobbiknak köszönhető. A munka egyik része a szellőző felületek visszaállítása, a másik része ennek kapcsán a freskóra alapuló művészeti dekoráció, amit elvihetünk a seccó felé is, majd később a száraz felületre felvitt bármiféle diszperziós eljárás felé is. Legvégső fokon a művészeti munkák elérése a cél. A kreatív öntudata megnyílásával rádöbben arra, hogy mire képes, már alapszinten elértük a célunkat. Ezzel az eljárással valahol művészévé válik önmaga szaktudásának. Későbbi mesterkurzusok mindezt tovább fejleszthetik. Mi a szakiskolán belül szeretnénk elérni azt, hogy a tanuló önmaga mesterévé tudjon válni, önmaga kreatív tudásába beleszeressen, visszaszeressen a szakmájába, és váljék ennek művészévé.

Minden gyereket meg lehet erre tanítani?

Véleményem szerint nem mi tanítjuk, a gyerek tanítja meg önmagát erre az eljárásra. Így a mestereknek is könnyebb dolguk lesz. Az igazi mester akkor válik mesterré, amikor a tanítványa túlszárnyalja őt. Egy szakiskola szintjén évente több tucat tanítvány kerül ki az ember keze közül. Ezzel lassan visszahelyezhetjük a szakmunkásképzést a kellő helyre. Nem szabad megengedni, hogy a XXI. század fogyasztói, globalizált világának a tempójában sorvadjanak el olyan szépségek, amik nélkül nem lehet létezni.

A te színvilágod amit alkalmazol - mert ezt azért meg kell hagyni teljesen más, mint amit megszoktunk, vagy amit a modern világ megkövetel - egy nagyon kellemes pasztell színek kompozíciója. Szerinted a gyerekek azt is meg lehet tanítani, hogy ezeket a színeket milyen módon kell összerakni?

Igen, mint már említettem, a színeképelemzés és a lazúrozás a tanrendbe be fog kerülni. Adjunk lehetőséget a tanulónak arra, hogy megismerje a színskála színvilágát, amiben lehet gondolkodni, alternatívákat nyitni. Az én színvilágom 19 év freskófestészeti alkotómunka után, talán eljutott arra a pontra, amikor önmagától kezd letisztulni. Az ember abban a monokróm tisztességben gondolkodik, a „szín monokromitásban” ami az önmagában lazúrozott áttetsző felületek tisztessége, aminek a világát nem a szín élénksége, hanem az intelligenciája adja. Ha erre a pontra el tudunk jutni, akkor a mesterjelölt tudni fogja, hogy

nemcsak a divat által diktált rikító élénk színek léteznek. Ezt olyan módon lehet egymásba fraktalizálni, végtelenbe megnyitni, ami számára a színek önmagába nyitásának a végtelen tere is lenne. Ha már erre rá tud döbbseni, akkor már megtettük a dolgunkat. Az én színvilágom megtalálásához ez a 19 év szakmai gyakorlat kellett. A lehetőségek függvényében, különböző középületekben, színházakban, palotákban látható.

Igyekszem tisztességgel, szeretettel eleget tenni szülőhazám felkérésének, amikor hazahív különböző munkákra. Amit adhatok az itt látható. Az idő múlásával majd kiderül, hogy ez a színvilág megfogja-e a magyar közízlést vagy sem. Ez fog történni a szakképzés és az oktatás területén is. A gyerek önmagától fog rádöbbsenni arra, hogy ez neki kell. Az ő kreatív öntudata rá fogja készíteni arra, hogy nem csak a rikító bordó, hanem annak az árnyalatai egymásba nyitva egy olyan tárház, amiről ő eddig nem is tudott. Ne a tintometro, a számítógépes színkeverés színskálája adja meg nekünk a színelméletünket, hanem önmagunk spontán ösztöne és tudása. Ha arra készítjük a diákokat, hogy erre törekedjenek, akkor sokkal könnyebben be tudják keverni a színeket, mint a számítógép. Akkor már elindítottuk őket egy olyan úton, ami során ezt meg is tudják valósítani. A mi dolgunk a kezdőlökés megadása.

Ez az eljárás arra elég, hogy mindezekre felhívjuk a figyelmet. Onnantól kezdve majd a szakmunkás, hogyha igénye lesz rá, akkor a megfelelő kurzusokon, és mesterkurzusokon, az egyetemi képzéseken vagy akár önképzésen keresztül eljuthat arra a pontra, ahol majd egyszer akár freskófestő is válhat belőle. Nem az a cél, hogy mindenkiből freskófestő váljon. Az a cél, hogy a közízlést próbáljuk valahol tudat alatt picikét a háttérben, nagyon intelligens, visszafogott módon befolyásolni azzal, hogy amikor megnyitjuk portfóliónkat a megrendelő felé, megadjuk neki a lehetőségeket arra, hogy választhasson. Tudjuk ajánlani a másik alternatívát is, ami a miénk.

A képzésből kikerült mesterembernek lesz egy ilyen portfólió a kezében, amit meg fog tudni mutatni, hogy ő mire képes. Én ezt javaslom. Ha eljut erre a pontra, onnantól kezdve majd eldől, hogyan fog erre a piac reagálni.

Egy ipari termékből hogy lesz olyan termék, amit a szobafestő-mázoló is művészetileg föl tud használni? Itt erről szól a fáma. A MűvészMész család az én receptúrámmal, egy egyszerű felhasználási móddal ki fog kerülni a piacra. Ezt a J Colors festékgyártó konzernnel hozzuk létre, aki jelen pillanatban egyike Európa legnagyobb festékgyártó cégeinek. A magyar szakképzés úttörő tud majd lenni abban, hogy a világcéggel és a Főnix-Műzsart Kft-vel való együttműködése kapcsán olyan szakemberek tudnak születni, akik képesek lesznek majd ezt az eljárást a piacon megjeleníteni.

Hol tart most, ez a folyamat, hogy beépüljön a szakképzésbe?

Létrehozuk ennek a festékszaládnak a depo-nagykerét a Fleurimport Kft-vel Balassagyarmaton és 2008 őszén ez a termékcsalád kikerül a magyar piacra. Már 2000-ben a nemzetközi festőmester bemutató alatt az oktatási tárcát erről a folyamatról már informáltuk. Tulajdonképpen csak tőlünk függ, hogy ennek a skolasztikáját megírjuk. Az eddigi szakmai gyakorlatok valahol bennünket igazolnak, vagyis hogy ezt meg kell lépnünk, meg kell tennünk. Szükség van a szakképzésnek erre, mert amennyiben a globalizált világ festékgyártó lobbainak leszünk a katonái, akkor olyan lehetőségtől fog elesni a szakképzés és az ott képzett fiatalok, akik ha ezt nem ismerik meg, akkor az életük lesz szegényebb vele. Adjuk meg a lehetőséget erre. Én úgy érzem, hogy mi művészek vagyunk azok, akik alázattal, tisztességgel eleget tudunk tenni mindezeknek, és nektek át tudunk adni egy olyan fajta tudást, amit majd ti fogtok továbbvinni és képviselni. Bízok benne, hogy Balassagyarmat ebben úttörő szerepet fog kapni, és a közeljövőben ez megvalósul majd. Hiszek ebben. A szakmai gyakorlatokon már elvégzett munka, mindezeket híven tükrözi.

A munkásságod során – mint már említetted is -, többször dolgoztunk már együtt. Nem egy könnyű munka, mert azért az ehhez mind fizikálisan, mind szellemileg toppon kell lenni. Kérdésem az, hogy mivel tudod, mivel tudjuk megfogni a mai fiatalokat, hogy márpedig ez kell?

Elmondom, végtelenül egyszerűen. Ez a végtermék. Amikor a fiatal visszatér pl. az önkormányzat dísztermébe, aminek a munkálataiban részt vehetett, büszkén mutatja majd a családjának. Nem beszélve a barokk műemlék Szentháromság templomunkról, az ott dolgozott fiatalok már végzett szakemberek. Minden évben keresnek, hogyan és miképp tudják majd a mesterkurzusokat elvégezni, és részt venni különböző kivitelezési munkákban, ami tulajdonképpen erről a technológiáról szól. Szentül meg vagyok győződve arról, hogy picivel több és talán nehezebb, de nem hiszem, hogy sokkal nehezebb lenne ez az eljárás, egy egyszerű glettelésnél. Az a folyamat, amiben a tanuló részt vesz, olyan örömmel tölti őt el, ami mindenért kárpótolja. Ha már meg tudja mutatni mindezt a saját vevőkörének és irányítani fogja az ízlésüket, büszke lehet majd arra, hogy ő erre képes. Egyszerűen fogalmazva a művészember szerint ez az alkotás öröme.

Ha a szakképzés fele tudatosítani tudjuk, hogy ez nem csak ipari tevékenység, akkor az ipar mellett párhuzamosan, a művészeti alkotó folyamat kapcsán érzett örömteli alkotói hév is meg fog jelenni. Mindennek a végterméke az alkotói munka által létrehozott alkotás és ennek az öröme. Ezt is igazolja az előbb említett 8 év, amit nagy szeretettel, mindenféle erőltetés nélkül, szinte egymást görgetve csináltunk végig. Én nem erőltettem ennek az elméleti képzését. Úgy éreztem, hogy eljön az idő, amikor majd magától felszínre kerül, és egyszer csak megszólal, magától kezd beszélni, illetve utat talál magának. Ez a kisfilm szóljon erről, tekintsék meg, tekintsétek meg, hogy mit hozott az együttműködésünk. Bízok benne, hogy az elmondottak engem igazolnak.

Még egy kérdésem lenne. Említettél egy világcéget, aki mögötted áll. Említetted még azt is, hogy épülne itt Balassagyarmaton egy szakképző központ, amelyben ez a cég nagy szerepet vállalna. Mesélnél erről?

Már a kölni vilákiállításán '99-ben láttuk ennek sikerét, amit maga a tulajdonos Carlo Junghans sem hitt el. Ennek a sikernek a birtokában úgy váltunk el, hogy ha a szakképzést be tudjuk vonni ebbe a folyamatban, akkor ezt a cég is támogatni fogja. Mindezt meg is tette a szakmai gyakorlathoz szükséges anyaggal. Menetközben az eljárás megkapta a Műemlék Szakhatóság engedélyét, amiről a cég tájékoztatva lett. A cég a mai napig is tartja ígéretét, ha egy európai színvonalú oktató terem, műhely születne, ahová el lehet helyezni ezt az újfajta technikát, technológiát, az együttműködés a gyárral meg tudna valósulni. A cég ezt felvállalja. Az ő érdeke, hogy ez a MűvészMész az előbb említett módon ipari termékből művészeti terméké váljon, és bekerüljön a szakképzésbe. Ha nem lesz ember, aki ezt használni tudja, fel tudja rakni, akkor a MűvészMész sem ér semmit. Tehát a céhes képző, amit említettem, kibővül a nagy szakképzés felé. A XX. és a XXI. században már ez kötelező érvényű. Nem gondolkozhatunk céhes viszonylatokban. Ez a világcég véleménye is.

Visszatérve az alapokhoz. Művészetileg kihez, vagy mihez hasonlítanád a te munkásságodat?

Ha belépünk ebbe a kicsi templomba, rögtön meglátjuk a táblát, ami egy nagyon szép ómagyar felirattal emlékezik meg a reformkor nagy óriásáról Ipolyi Arnoldról, akivel kezdtem beszédemet. Azon kívül, hogy ő a Nagyváradi püspöki székben fejezte be életét, ő volt a magyar mitológia gyűjtőatyja és a Magyar Képzőművészeti Társaság alapítója, aminek kapcsán később az akadémiai képzés beindult Magyarországon. Ő volt az az ember, aki

hazahozta Munkácsyt és arra kérte, hogy Krisztus Trilógiát, a Kálváriát, Ecce homo-t és a Krisztus a Pilátus előtt című képeket megfestse. Amit szintén kevesen tudnak, hogy az esztergomi Keresztény Képtár gyűjteménye az ő hagyatéka.

A templom belső falainak felületét nézve és előbbi kérdésekre válaszolva úgy érzem, hogy az 1100-1300 évek festészetének az őszintesége tükröződik róluk vissza. Az, amikor még az őszinte technológia és a tematika olyan módon alakult Cimabue és Giotto kezében, amit a későbbi századok csodái, a reneszánsz nagyjai és a barokk óriásai Michelangelótól Tiepolo-ig a csúcsonkig vittek. Ezt az őszinteséget, ők alapként kezelték, de nem tudták felülmúlni. Igyekszem erre az őszinteségre és tisztességre letisztulva megjeleníteni saját festészetemet.

Mi látható a templomban?

Jelen pillanatban az alapokat látjuk, azt az alap hátteret, amire majd később a figurális freskók lesznek megfestve.

Az alap miből áll?

A MűvészMeszes vakolatból és a színes lazúros vakolat elkészítéséből, amit már tavaly végeztünk el. Ennek a felfrissített festészete történik most, azzal a mésztejjel és természetes pigmentekkel való lazúrozás, ami egy háttér alapot ad. Ezt láthatjuk most.

Mit is látunk most? Leírnád szóban az olvasók kedvéért?

Maga a vékonyvakolat van föl rakva. Itt már a színes MűvészMeszes vakolat festése történik és látjuk azokat a lazúrokat, amit a híg mésztej és a pigmentjei miként, hogyan reagálnak a színes MűvészMeszes vakolatra. Ez egy alap, ami egy álperspektívával lesz kiemelve és e kereteken belülre kerül majd a freskó. A felső részben Ipolyi Arnold és a 12 apostol már meg van festve. Az apszisban Párkányi Raab Péter művészbarátom által készített corpus található. Mint látod, nincs kereszt mögötte. Ez azt a pillanatot szimbolizálja, amikor a keresztről lekerülve itt van még köztünk, de már indul és húz magával bennünket.

Az apszisba, a corpus fölé lesz festve az a lepel, amit mi teszünk a vállára, hogy az Úr előtt az addig fedetlen testét ez takarja. Ez a lepel Szent István koronázási palástját jeleníti meg az apszisra felhúzva, amibe benne van a 12 apostol is.

A mennyezet Ipolyi Arnold szellemében fog megjeleníteni, aki tudományos alapon taglalta a magyar mitológia témáját. Az Ipoly völgyének mitológiai szimbóluma a Tűzszekér. Ezért jelenik meg a mennyezet alulnézeti perspektívában Illés szekere. Egyébként a végtelen terek egymásba nyitásáról van szó, amit megpróbálunk a mi lehetőségeinkkel és a MűvészMeszes technológiával megjeleníteni. A kijelölt helyekre pedig a négy evangélista egy-egy evangéliuma fog kerülni; az Angyali üdvözlés, a Megkeresztelés, az Utolsó vacsora, és a Feltámadás. Márvány dombormű hatásként lesz a freskó megfestve. Így lesz egységes a kép.

Nagyon szépen köszönöm a beszélgetést.

Örülök, hogy megtiszteltél.

A technológia beépülése az oktatásba

Az ok, hogy ez a technológia beépüljön a szobafestő-mázoló és tapétázó szakma tematikájába az volt, hogy a művészpálánták a felület előképzésénél nem mutatkoztak túl aktívnak, illetve abszolút nem akartak ebben a tevékenységben részt venni, nem akarták a felületet kapargatni. Ahhoz, hogy freskót tudjunk készíteni, az alapvakolatot is nekünk kell felhordani. Ahhoz viszont, hogy fel tudjuk hordani ezt az új alapvakolatot, a régi festékréteget és a laza felületi vakolatokat el kell távolítanunk.

Az ifjú művészképzésben az oktatási folyamat nem foglalkozik az alapvakolat felhordásának technológiájával. Azt a hitvallást tartják, hogy arra ott vannak a kőművesek. Ez így igaz. Viszont, ha a meglévő alapvakolatot nem akarjuk eltávolítani - mert az teljesen jó állapotban van -, csak a rajta lévő régi festékréteget, akkor ehhez nem kell kőműves, ez a mi feladatunk. Egy ifjú festőtanonc számára ismeretlen terület a festék eltávolítása, mivel az nem művészi munka. Ez nemcsak a magyarországi ifjakra igaz, hanem Európa szerte bárhol így van ez. Zsolt a munkássága folyamán több alkalommal próbálkozott ifjú festők bevonásával dolgozni. A problémát mindig az okozta, hogy a freskófestéshez a felületet több réteg felhordásával elő kellett készíteni. Az alapmunkálatok igen nagy fizikai terheléssel járnak, minek következtében a kifinomult művészi munkának már egy fáradt, megviselt ember áll neki, aki eddig olyan munkát végzett, aminek semmi köze a művészi alkotáshoz. Ezt megelégedve jutott arra az elhatározásra Zsolt, hogy megpróbálja az alapmunkálatokat a szobafestő tanulókkal elvégeztetni. Ez olyan jól sikerült, hogy elkezdett rajta gondolkodni, miként lehetne a szakma tematikájába beépíteni az ő technikáját. Miből is áll ez a technika? Ha jól belegondolunk, ez a szobafestőknél alkalmazott glettelés kreatívabb formája. Hiszen itt az alkotónak a fantáziájára van bízva, hogy milyen lesz az alapfelület. A próbák során azt tapasztaltuk, hogy könnyebb egy tanulót élménygazdagabb munkára bírni, mint egy művészpálántát segédmunkára. A szobafestő tananyagot végignézve alapfokon beépíthető ez a művelet. Mert mit is akarunk? Azt biztos nem, hogy egy szobafestő tanuló egy templom falára felfesse Jézus mennybemenetelét. Azt viszont igen, hogy ehhez a munkához az alapfelületet elő tudja készíteni.

Az Országos Képzési Jegyzékben találtunk annyi szabad helyet, hogy alapfokú képzésként beépülhetne ez a módszer is. Természetesen, akik nem elégszenek meg ennyivel, és fel akarják festeni Jézust a templom falára, azok számára indulna egy felnőttképzés, amely a továbbképzést biztosítja. Ha ehhez megvan minden feltétel, akkor miért nem engedélyezi az Oktatási Minisztérium ezt a kész képzési formát, ami már teljesen kiforrtta magát? El kellene gondolkodni a Minisztériumban azon, hogy nem mindegy-e, helyileg hol folyik ez a képzés. Ha Zsolt nem ragaszkodik a szülővárosához, hanem megfelelő lenne számára egy megyeközpont, vagy pedig a főváros, akkor a tanműhely már rég elkészült volna. A tanműhelyben elhelyezésre került volna egy számítógépes színkeverő rendszer, különböző tervező programokkal.

A 3 éves képzés folyamán kialakítanánk egyfajta látásmódot, aminek nagy haszna lenne a szakma más területein is. Ez nem lenne más, mint a perspektivikus látásmód a színek kavalkádjának sokaságával történő játszózás, hiszen nem csak 3 színből áll a világ. Első évfolyamban a technika elsajátítását tűznénk ki célul. Amíg egy szobafestő megtanul glettelni, addig az általunk képzett diákok kb. ugyanannyi idő alatt, megtanulnak tükörfalat készíteni. A kettő között csupán annyi a különbség, hogy ha a hagyományos glettelést reflexfényvel megvilágítjuk, elszörnyülködünk. Sőt lehet, hogy megvilágítás nélkül is lehet

látni, hogy van még mit tanulni. Addig az új glettelési technikával megmunkált falat nyugodtan megvilágíthatjuk, mégsem találunk benne hibát, hiszen nem hiába hívják tükörfalnak.

Második évfolyamban jöhet a perspektivikus látásmód, hogy a jövőbeni mester ne a legegyszerűbb módját válassza a munka elvégzésének, hanem tudjon ötleteket adni a készítettőnek a kivitelezéshez.

Harmadik évfolyam a színek csodálatos világába vezet. Ha csak beszélünk róla, és nem látja az illető, hogy milyen szép tud lenni egy pasztellszínekből összeállított festés, akkor fogalma nem lesz arról, hogy melyik színt mivel párosíthat és hogyan.

A módszer pszichológiai és szociális hatásai

Nem elég megtanítani egy gyermeket a szakmára, fel kell ismerni a benne rejtőző tudást is. Ilyen szemlélet mellett kialakulhat a diákok között egy művészhajlammal rendelkező csoport, amelynek a látásmódja, gondolkodása eltér az átlagostól.

Munkám során feltűnt, hogy azok, akiket kiválasztottunk külső munkálatokra, ennek a technológiának a végrehajtására, másként reagáltak különböző hatásokra. Ha templomon dolgozunk, a csúnya beszéd és a hangoskodás eleve kizárt. Ha heteken, hónapokon keresztül így kell dolgoznia egy diáknak, hozzászokik a megfontolt beszédhez. Következő történet: Egy igen csúnyán, mondhatnánk azt is, hogy trágárul beszélő diákot kivittünk egy ilyen munkára, egy-két figyelmeztetés után észrevette, hogy nem egy kocsmában, hanem egy templomban van. Ez olyan hatással volt rá, hogy szinte teljesen elfelejtette a csúnya szavakat, és későbbiekben megfontoltan, szép magyarsággal beszélt.

Olykor a magasság is nevelő hatással lehet. Mikor több méter magasán dolgozunk, nem elég csak a munkára koncentrálni, hanem figyelni kell arra is, hogy hová lépünk. Ez önfegyelemre készítet. Megtanulnak egymás testi épségére vigyázni, míg tanműhelyi körülmények között erre nincsenek rákényszerítve. Bár a munkavédelmi előírások ott is vonatkoznak rájuk, a felelősség egy tanfalon annyi, hogy ejnye, legközelebb másképp végezd, és jobban figyelj oda, míg élesben erre nincs mód, és ennek tudatában nagyobb koncentrációval kell végezni a munkát.

A szépéret kifejezésre kerülhet. Meglátni az egyhangúban azt, amitől életre kel. A tisztelet az idősebbekkel szemben, érezhetően megváltozik, hiszen ha munka közben bejönnek megnézni, hogy mit teszünk a templomukkal és dicsérik a fiatalokat, hogy milyen ügyesen dolgoznak, az a néni vagy bácsi többé nem nyanya vagy tata, hanem aranyos idős emberek, akik tisztelik az ő munkájukat.

Növeli a belső önbizalmat, összekovácsolja a közösséget az egy csoporthoz tartozás tudata, és az, hogy énrám számítanak. Többé nem hallatják magukról, hogy őket senki sem szereti. A gyakorlati munka, illetve a szakma iránti szeretet megnő. Az itt tanultakat az otthoni, rokonoknál elvégzett munkálatok során beépítik, teret engedve saját elképzeléseiknek, fantáziájuknak. Mindezeket a jó tulajdonságokat a való világban is bátran beépítik, és merik vállalni.

A fentieket mi sem bizonyítja jobban, hogy a saját iskolánkban összehasonlítottunk két építőiparos szakmát, a kőműves és a festő csoportot. Az eredmény kézzel fogható volt. Miként történt az összehasonlítás? Egy primitív illemtani próbával: Egy kulcsosomót leejtve a kőműves csoport szemrebbenés nélkül végignézte, ahogy felveszem. Még a festő csoportnál legalább hatan ugrottak oda, hogy felvegyék. Kapubejáratnál a kőművesek azt sem tudják, hogyan tolakodjanak kifelé, még a festőknél ajtót vagy kaput nyitva, előre engednek. Ha munkát osztunk egy diákra, az előbbieknél morgás kíséretében történik mindez, még az utóbbiak csendben tudomásul veszik. Így az órai munka sokkal gördülékenyebben zajlik.

Az eddig leírtakból arra következtethetünk, hogy kimutatható a pszichológiai és szociális különbség a technológia gyakorlói és az általános szakmunkások között. Ha figyelembe vesszük, hogy a mai szakmunkásokkal szemben mi a követelmény, válaszom a következő: igényes és kulturált munkát kell kiadni a kezünk közül. Nagy valószínűséggel szívesebben alkalmaznak olyan ifjú „titánokat”, akik birtokolják ezeket a képességet.

Befejezés

A múlt tapasztalatait felhasználva korunk művészeti fejlődésében nagy mérföldkövet jelentő lépés ez. Én azt gondolom, hogy a technológia beépülése a szobafestő-mázoló és tapétázó szakma tematikájába, mind szakmai mind szociális többletet nyújthatna a tanulók részére. Hiszen a kezükbe adhatnák egy olyan lehetőséget, amivel ha tudnak élni, korunk Giotto-it tisztelhetjük majd bennük.

Arra emlékszem, hogy az ipari iskolához kerülésemtől fiatal szakoktató tanoncként volt egy szakállas ember, aki mindig a perspektivikus ábrázolásról és egy olasz cégről beszélt folyamatosan. Órákat tudott beszélni arról a technológiáról mit kifejlesztett, és soha nem lankadt a kedve. Hitt abban, hogy a terve egyszer valóra válik. Kicsit egy szórakozott professzorhoz hasonlított, aki mindig csak egy dologról tud beszélni. De miután először dolgoztunk együtt, már én is kezdtem hinni benne, engem is elvarázsolt. Reméltem nem csak álom marad, hiszen olyan eszközökkel és anyagokkal dolgozhatnánk a Junghans cég jóvoltából, amely egyedülálló Magyarországon. Szeretném hinni, hogy vagyunk olyan fejlettségi szinten - bár az eddigiek nem ezt bizonyítják -, hogy egy bevált technológiát, ami Európa-szerte elismert, alkalmazott, és ráadásul magyar technológia, beépítsük úgy a képzésbe, hogy alapfokon szinte alig változtatna a tanmeneten, viszont a mesterkurzus hatalmasat dobna a magyar művészet, illetve műemlékvédelem világában. Ha jobban belegondolok általánosságban minden munkára igaz az, hogy az életre neveli a gyerekeket, de ha ehhez társul egy kis művészeti többlet, az maga a Paradicsom egy ifjú titán előtt, övé a világ. Mi lehetnénk Európa művész bölcsője.

Nagyon nehéz bebizonyítani, hogy ez a technológia megérett arra, hogy oktatási szinten beszéljünk róla, pedig már számtalanszor ámulatba ejtette azokat is, akik igazán tehetnének az ügy érdekében. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az eddig elvégzett munkák. Győződjenek meg róla és meglátják, érdemes volt ennyi energiát befektetni.